

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.

Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Gazdák a Pool ellen.

Irtá: Buday Barna.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége legutóbbi végrehajtó bizottsági ülésén erélyesen tiltakozott annak a szerződésnek a főtartása ellen, melyet a belügyminiszter öt német gőzhajóstársasággal, az ugynevezett Continental Pollal kötött a magyarországi kivándorlók szállítására nézve. A hozott határozat értelmében a szövetség a képviselőházhoz fordul azzal a kérelemmel, hogy a kormányt a szerződés legrövidebb időn való felmondására utasítsa. Felhívja egyúttal a szövetség az összes vármegyei gazdasági egyesületeket, hogy hasonló kérvényt intézzenek a képviselőházhoz.

A gazdáknek ez a tiltakozása a Pool szerződés ellen teljesen megokolt. Minden kétségen felül áll, hogy a szerződés a törvényszerűség szempontjából tarthatatlan. A kivándorlási törvény értelmében ugyanis külföldi vállalkozók kivándorlók szállítására nézve csak azzal a feltétellel kaphatnak engedélyt, ha magukat egész üzletkörükre nézve alávetik a magyar törvények hatályaának s külföldi kikötőikben a magyar hatóságok ellenőrzését lehetővé teszik. Miután a pool-vonalak külföldi üzleteikre nézve nem vetették magukat a magyar törvények rendelkezései alá és a magyar hatóságok ellenőrzését nem fogadták el, ennél fogva még csak nézeteltérés sem merülhet fel arra nézve, hogy a kötött szerződés élő magyar törvénybe ütközik s hogy a belügyminiszternek nem lett volna joga ilyen szerződést kötni mindaddig, míg az országgyűlés a törvényt meg nem változtatja.

Mentségére szolgálna a kormánynak, ha az államráció érdekében, a magyar kivándorlási politika javára ütközött volna össze a törvénnyel; de ennek épen az ellenkezője történt. A Pool csupán arról mondott le, hogy zugügynökségeket nem állít fel az országban és tiltott propaganda terjesztésével nem fogja népünket kivándorlásra csábítani. Ez a lemondás azonban nem olyan nagy értékű, ha meggondoljuk, hogy immár a kivándorlotak maguk végzik legjobban a csábítás munkáját. Ma már Magyarország legelrejtettebb falvainak népe is jobban ismeri Amerikát egyes munkás piacait, mint akár a saját hazáját. Ilyen körülmények között a zugügynökségeknek valami nagy jelentőségük már nincs.

Könnyű szívvel lemondhatott a Pool a zugügynökségekről, amikor azok helyett nyilvános jegyirodákat állíthat fel s bujkáló ágenssek helyett nyíltan szervezheti a maga üzletérdekképviseletét. Hogy mi a várható hatása a Pool ide való betelepülésének, erre vonatkozólag arra a tapasztalati tényre utalhatók, hogy a Canard betelepülését követő öt esztendő alatt a kivándorlás éppen megkétszereződött. Nem volt szükséges ehhez tiltott üzelmek gyakorlása. A jegyirodák könnyű megközelíthetősége, az a kilátás, hogy a kivándorlók érdeke hatósági védelemben részesül, tehát a biztonsági érzés emelkedése tapasztalat szerint sokkal inkább fokozza a

kivándorlást bármely tiltott propagandánál. A Pool tehát azzal, hogy zugügynökség helyett nyilvános irodákat állíthat fel, nem veszt, de nyer. Nyereségét egyáltalán nem csökkenti az a körülmény, hogy a belügyminiszter ennek a gazdag trösztnek félmillió koronát kitevő adósságát egyszer s mindenkorra elengedte. Ezenkívül a Pool üzleti érdekei minden vonalon diadalmaskodtak ugyanarra, hogy ezután még az utlevéllel ellátott kivándorlót is csak az esetben eresztik ki a határon, ha a Pool irodáinál vettek jegyeiket és a Pool vonalain utaznak.

Visszaemlekezem Tisza István gróf volt belügyminiszternek 1904 április havában a képviselőházban tett nyilatkozatára, ki többek között a következőket mondotta: „A kivándorlási törvény jogot ad a kormánynak arra, hogy a tengerentuli kivándorlást bizonyos utvonala kényszerítse. Ebben azonban a költözködési szükség olyan megtámadása rejlik, amelyért én nem volnék hajlandó a felelősséget elvállalni. Én tehát ilyen természetű kötelezettséget a Cunarddal szemben el nem vállaltam.” Konstatálnom kell, hogy immár most a Pool javára alkalmazni fogják azt az odíózus intézkedést, melyet Tisza István a maga idejében a költözködési szabadság megsértésének tekintett. A szerződés tehát nagy figyelemmel gondoskodott arról, hogy a Pool a kivándorlási forgalom lebonyolításának üzletét monopolszerűen élvezze. Ezzel szemben azonban semmiféle olyan kötelezettséget nem vállalt, melyből folyólag azt remélhetnénk, hogy a jövőben legalább a jogosulatlan kivándorlást sikerül megakasztani.

Magyarországnak a jogosulatlan kivándorlás miatt szenvedett erővesztése is igen jelentékeny. 25—30 ezerre lehet tenni évenként az utlevél nélkül kivándorlók, tehát a szökevények számát és ezek között vannak úgy közgazdasági, mint honvédelmi szempontból a legértékesebb erők, a fiatalok, a hadkötelesek, kiknek kivándorlása elé a törvény nehézséget állít és éppen ezért leginkább ezek szökdösnek ki a határon utlevél nélkül.

A gazdasági egyesületnek elejétől kezdve az volt a követelésük, hogy ha már a kivándorlást csökkenteni nem lehet, legalább a jogosulatlan kivándorlókat igyekezzünk visszatartani és evégből igyekezzék a kormány a németországi hajózó vállalatokat rávenni arra, hogy csak szabályszerű utlevéllel ellátott magyarországi kivándorlókat szállítsanak. Erre kellett volna a belügyminiszternek biztosítékot szerezni a német társaságoktól, mielőtt nekik concessziót adott. Ez volt a magyar kivándorlási politika leglényegesebb követelése. A belügyminiszter azonban kiadta a szállítási engedélyt anélkül, hogy behajtotta volna ezt a követelést. Szerződés után a Pool épen úgy fogja szállítani a jogosulatlan kivándorlókat, mint szerződés előtt. Kikötő állomásain a külföldön jelentkező magyarországi kivándorlóktól ezután épen úgy nem fog utlevelet követelni, amint hogy eddig nem követelt.

Mikor ezen a ponton megbukott a magyar követelés, akkor az a ráció szempontjából tökéletesen megbukott. Mert a Pool és a magyar kormány között nem abban volt a

nehézség, mintha a Pool idáig vonakodott volna a szállítási engedélyt elfogadni. Sőt ellenkezőleg, már 1904. óta ostromolja a magyar kormányt az engedélyért és csak természetes, ha egyszer Magyarországra költözködik az irodaival, ezek csakis a magyar törvények szerint gyakorolhatják üzleteiket. De nem ez volt a nehézség, hanem az, vajjon az engedély fejében lemond-e a Pool a jogosulatlan kivándorlók szállításáról s megelégszik-e a realis üzlettel. A jogosulatlan kivándorlók szállításáról, az embercsempészetéről való lemondást a szállítási engedély ellenértékeként kezelte minden idáig való kormány. Most azonban érthetetlen okból olyan megoldás jött létre, hogy a Pool mindazt megkapta, amit magára nézve üzleti szempontból kívánatosnak tartott; ő azonban nem tett eleget annak a követelménynek, melynek biztosítása és végrehajtása magyar szempontból a szerződés egyetlen és legfőbb célja volt.

Röviden ez a megokolása annak, hogy miért tiltakozik a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége ez ellen a szerződés ellen.

Sajnos a képviselőház kivándorlási bizottságában egyetlen tiltakozó, vagy aggodalmaskodó hang nem merült fel, noha a belügyminiszter maga sem tagadja, hogy a szerződés a kivándorlási törvény rendelkezéseibe ütközik. De bár a belügyminiszter saját bevallása szerint is kénytelen volt feladni a törvény végrehajtását, még sem tett előterjesztést a szerződés kötésével egyidejűleg a törvény módosítására. Így tehát hozzájárul ahhoz, hogy a törvények tekintélyébe és szentségébe vetett hit megrendüljön.

Ezuttal — szemben a belügyminiszterrel — a magyar gazdák állanak törvényes állásponton, midőn felbontását kérik ennek a szerződésnek, mely ellenkezik az állam törvényeivel, tökéletesen feladja a kivándorlási törvény végrehajtását és többféle intézkedéssel előreláthatólag a kivándorlás még nagyobb arányban való emelkedését eredményezi. Ennél a rendezésnél a régi helyzet sokkal tűrhetőbb.

Dr Nagy György
védőbeszéde.

Elmondotta a budapesti kir. Itélőtábla előtt 1911. március hó 22-én az ellene királlysértés miatt indított büntügyben.

— Gyorsírói fejegyzés alapján. —

(Folytatás és vége.)

Tekintetes Itélő Tábla! Azért is fel kell engem menteni, mert beszédemben az osztrák császárt támadtam. Gróf Khuen Héderváry Károly miniszterelnökről azt mondtam, hogy: „nem volt okosabb cselédje a császárnak? hiszen ez olyan buta, mint a gazdája.”

Héderváry kinevezése császári önkénykedés volt, mert az alkotmányos magyar király nem bizhat meg olyan embert kormányalakítással, kinek fertőzött multja van, ki a nemzet jogainak elkobzására vállalkozik s kinek a képviselőházban egyetlen híve sem volt.

Hivatkoztam a magyar nemzetnek nagy áldozatkészségére s erre jegyeztem meg, hogy a „császári hála sötét gazembereknek nyakunkra kergetése volt.”

Jogom van történelmi igazságokat hirdetni. Négy száz év óta siralom völgye Magyarország, legszentebb törekvéseinket kigunyolja a felséges hahota s mi oktanulunk. Szükséges, hogy akadjon, ki legalább fel mer szisszenni a felséges nyomás alatt. Énsziszegek, kiáltok, átkozódok s ha magamra maradok is, védem ennek az ezer sebből vérző nemzetnek szent igazságát.

Levernek? Ujra felkelek! Elzárnak? Egyszer kiengednek! Meggyilkolnak? Feltámadok! De küzdök, de harcolok. A leverés a dac keserűségével növeli elszántságomat. Az elzárás napjaiban a tanulásból merítek új erőt. A kiömlő vér termékenyvé teszi az édes anyaföldet.

Szégien és gyalázat, hogy magyar ügyészek a császár cselédjeivé szegődnek.

Horváth Jenő táblai elnök: Remélem, hogy vádlott ur az ügyészekre nem olyan értelemben használta a „cseléd” kifejezést, mint azt előbb Khuen Héderváryra.

Dr Nagy György: Én azt a tényt akarom megörökíteni, hogy a magyar ügyészek földözöbe vesznek magyar állampolgárt az osztrák császár megsértéséért, holott Ausztriában nincs arra eset, hogy a magyar király megsértéséért bárki ellen bünvádi eljárás induljon meg. Elég szomorú, de a mi ügyészeink tanulhatnak nemzeti érzést az osztrák kártársaktól.

Engem valamennyi ügyész „hajrá”-ja sem térít el utamból. Összefogva császárukkal együtt is gyengék arra, hogy meggyőződésemtől egy hajszálnyira is eltérítsenek. Tévednek, ha abban a hitben ringatják császárhű keblüket, hogy az ilyen perek emelik az ő gazdájuk nimbuszát.

Tekintetes Itélő Tábla! Örvendek, hogy perem alkalmat nyújt, hogy a magyar bíróság előtt is hangoztathatom antidinasztikus, köztársasági elveimet. Vajha ez a per megdöntene azt a balhiedelmet, hogy Magyarországon nem szabad köztársasági elveket hirdetni!

Bárcsak szavaimat milliók hallanák, mikor a tábla előtt nyíltan hirdetem, hogy a királynak csak a köteles tiszteletet adom meg s verbeli antidinasztikus vagyok, ki imádkozik és dolgozik a népfelségnek diadaláért!

Ha a tek. Tábla elítél a király nevében, milliók felmentenek a nemzet nevében!

A nemzetet sohasem sértem meg! Az én édes, magyar nemzetem függetlenségéért minden áldozatra, vértanúságra is kész vagyok.

Boldog vagyok, hogy a köztársaság eszméjének maghíntója lehetek s szenvednem kell lelkem szentségéért. Itéljenek!

Néhány szó

Gróf Haller János főispán urhoz.

Főispán ur!

A mikor Ő felsége a m. király által Udvarhelyvármegye főispánjává legkegyelmesebben kineveztetett, a főispáni szék elfoglalásakor letett esküjében arra lett kötelezve, hogy a főispáni teendőket lelkiismeretesen fogja teljesíteni. Értem ezen teendők alatt: a felügyeleti jog gyakorlását.

Azt hiszem tudomása van főispán urnak arról, hogy az oklándi járásban — a bardoci körorvosi állást kivéve — egyetlen egy községi és körorvosi állás sincs betöltve, hanem az egészségügy egyetlen lelkiismeretes járási orvosunkra van hagyatva.

A havonként megtartott közg. biz. gyűlésben talán hallhatta a tisztí főorvostól, hogy a községi és körorvosi állások betöltetlenül állanak s bámulatos, hogy főispán ur — tekintettel az egészségügy fontosságára — azok betöltése iránt még intézkedést nem tett.

Minden nap 10—15 beteget hurcolnak be Oklándra, a kik ott várakoznak nagy beteg, míg a járási orvos egyik-másik vidéki betegétől megérkezik, ott nyögve-jajgatva és fogcsikorgatással várják az orvosi segínyt.

Az hallatszik, hogy azért nem töltik be a körorvosi állásokat, mert a jelenlegi fize-

tésre nem akad pályázó. Hát ez lehet helyes ok.

De ha már 1200 koronára nem lehet orvost kapni, akkor lehet 2400 koronáért. Ennyi áldozatot hozni csak megengedi az egészségügy. Vagy arra várnak, hogy ez is államosítva legyen? Ez késő vigasztalás! Addig Isten tudja hányan fognak elhalni orvosi segély hiányában.

És kit terhel a felelősség az árvaságra jutottak nyomasztó helyzetéért? Mindenesetre azokat, kiknek hatáskörükben áll az orvosi állások betöltése iránt intézkedni és azt, aki a felügyelet iránti köteleesség teljesítését elmulasztja és azt permanenciában nem tartja.

Magam és több szenvedő embertársam nevében arra kérem főispán urat: tegyen intézkedést az oklándi járás községi és körorvosi állások betöltésére s ha netalán halmozott és széleskörű főispáni teendői miatt erre nem volna ideje, akkor tegye meg közérdekből azt a szivességet, hogy az udvarhelymegyei főispánságot engedje át egy fiatalabb, tevékenyebb férfiúnak, mert 3 törvényhatóságot vezetni egy beteges embernek, valóban nehéz.

Igaz, hogy jelenlegi javadalmazása 24 ezer korona, a mi megérdemli és vonzóvá teszi a főispáni álláshoz való görösös ragaszkodást. Azonban ismerte főispán ur áldozatkészségét, meg vagyunk győződve, hogy meghajlik a közérdek előtt s alkalmat nyújt arra, hogy az udvarhelymegyei főispáni iroda állandó olyan lakót kapjon, aki minden idejét ennek a szegény, elhanyagolt megyének fogja szentelni és részt fog venni a közös munkában.

Mert hiszen jól tudja főispán ur, hogy tekintettel a mai közigazgatás nagy jelentőségére és a feladatok sokaságára — egy ember csakugyan képtelen 3 törvényhatóság vezetésére.

A viszontlátásig!

Szenvedő székelly.

Az angol iskolák.

— Nevelés a gyakorlati életre. —

Puchleitner Rikárd gráci tanító egy folyóiratban nagyon érdekesen ír az angol iskoláról. Többek között így ismerteti az angol nevelési rendszert:

Az angol iskolákat az utcától magas kőfal választja el. A nagy térség közepén áll az épület, a melyet hatalmas udvar vesz körül. Három osztály van benne, külön a fiúk, a lányok és apró gyerekek számára egészen hét éves korukig. Az iskolakötelezettség az ötödik életévvel kezdődik. A legalsóbb osztályban a gyerekek fonni, kötni, agyagból mintázni tanulnak. Azonkívül pedig már itt felkeltik a gyermekben az egymással való érintkezés, a viselkedés, a modor iránti érzéket. Az apróságok — persze csak játékból — estélyeket, uzsonnákat adnak, egymáshoz látogatóba mennek — és így belenevelődnek a jó modorba. Ötödik, vagy hatodik évükben kezdenek a gyermekek írni, olvasni. Azonban a tanítók nem erőszakolják, nem siettetik sem az egyiket, sem a másikat, hogy el ne veszítsék a kedvüket.

Az iskolaterem közepén van a tanító asztala. Ez azonban nem áll emelvénnyel. A padok lépcsőzetesen emelkednek a tanító asztala körül. Egy-egy osztályban legfeljebb negyven növendék van. A gyermekek a tanító magyarázatát érdeklődéssel hallgatják, arcukon semmi nyoma a félelemnek, az aggodásnak. A padban kényelmesen ülnek, mert nem kötelező sem a — nálunk meghonosított — karbátetés, sem kar hátrafonása. A házi feladatok Angliában ismeretlenek, valamiként bizonyítványokat sem kapnak a növendékek. Az igazgató osztályról osztályra jár és az ő tapasztalatai, megfigyelései, valamint az osztálytanítók véle-

ménye alapján dönt, hogy melyik növendék léphet a magasabb osztályba.

Egy-egy tantárgy husz, legfeljebb negyven percig tart. Teljes órát csak a kézimunka foglal le. A tanítás ideje kilenctől tizenkettőig és kettőtől négyig tart. Tizenegy óra után tizenöt pernyi szünet következik. Ha a csemetés elhangzott, a növendékek párosával, csendesen lemennek az udvarra, ahol azután kedvükre játszanak, futkároznak. A szünet végét ismét csemetés jelzi. A csengő szavára minden növendék ott, a hol van, „vigyáz!” állásba lép, a második csengetésre sorakoznak és azután ismét párosával — egy fiú, egy leány — visszamennek a tanterembe. Ugy a távozás, mint a visszatérés alkalmával egy-egy növendék a zongorához ül és valami indulót játszik. Általában az angol iskolákban nagy súlyt helyeznek a zene és énektanításra, anélkül azonban, hogy azokat, akiknek kedvük, vagy hajlamuk nincs hozzá, erőszakolják. A kézi ügyesség kifejtését szolgálják a különféle, teljesen berendezett műtermek, ahol a növendékek szorgalmasan, jókedvűen dolgoznak.

Az egész tanításban a vezérelv, hogy a gyermekeket a gyakorlati ügyességre képezze ki, azonban mindig úgy, hogy mindenhez kedvvel fogjon, mindent szeretettel csináljon. A tornázásra nagy gondot fordítanak; a tornagyakorlatok katonai-rendszer szerint történnek. Ennek az a magyarázata, hogy Angliának nincs rendes hadserege és így a növendékeket már ebben a korban hozzá akarják szoktatni a fegyelemhez. A szertornázás azonban teljesen hiányzik az angol iskolákból.

A leánynövendékek táncolni is tanulnak. Régi angol táncokat lejtene és így sajátítják el a kecses, könnyed mozdulatokat; azután élőképeket rendeznek s így fejlesztik a gyermekek izlését. Ugy a fiú, mint a leánynövendékek hetenkint kétszer uszni is tanulnak és ilyenkor a mentésben is oktatást nyernek. Tehát az angol ifjúságot már az elemi iskolákban is jóformán csupa oly dolgokra tanítják, aminek az életben gyakorlati hasznát veheti.

E NAP

Szombat, április

Hugó pk.

az új évnegyed kezdete.
Ha előfizetése lejárt, siessen azt megújítani, hogy a »SZÉKELY-UDVARHELY« továbbra is b. címére pontosan küldessék.

Székelly Testvérek!

Nagy küzdelem előtt áll a magyar nemzet. — Szüksége van minden fiára, de sokszorosan szükséges a szabad, független, bátor szavú újság. Mert ha minden szabadságunktól megfosztanak is, a sajtó által visszaszerezhetjük elkobzott jogainkat.

Támogassuk az igazi 1848-as függetlenségi sajtót, mert azzal önmagunk függetlenségét, szabadságát segítjük elő. Hazafias tisztelettel kérjük tehát az előfizetések megújítását. Előfizetési ár negyedévre 2 K 50 f.

Legelőkelőbb márka

VILAGOSI

MARTY COGNAC

Jobb, mint a francia cognac.

HIREK.

— **Kinevezés.** A pénzügyi miniszter Kelen János pénzügyi irodatisztet a X. fizetési osztályban való meghagyása mellett, a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatósághoz pénzügyi irodavezetőnek nevezte ki.

— **Az idei április 11-ike,** mely törvényesen elrendelt hivatalos ünnepe az iskolának, beleesik a húsvéti szünidőbe. A székelyudvarhelyi állami polgári leányiskola tehát tegnap tartotta meg a 48-as törvények szentelésének emlékére ünnepét. Nagy Olga III. o. n. elszavalta Gáspár Imre „Szeresd hazádat” c. költeményét. E. Wagner „La lune et la reve” c. zenedarabját zongorán eljátszta: Betegh Erzsébet IV. o. n. Rudnyánszky Gy. „Éljen a király” c. versét szavalta Hegyi Zsuzsa III. o. n. Április 11. Irta és felolvasta Mihály Mária IV. o. n. Sz. Nagy József Királyhymnusát énekelték Sprenc M., Egyed Zs. és Gensthaler M., zongorán kísérte Kovács M. IV. o. n. Jánosi G. „Ne féltsétek a magyart” c. költeményét Györffy Sára III. o. n. szavalta. Baka-Báiz Irma „Secessió”-ját pedig zongorán Kovács Margit IV. o. n. játsza. Végül Goldstein Ilona elszavalta Ábrányi Emil „Erős hit” c. költeményét.

— **Özv. Fejérvári Lajosné** szenterzsébeti Szakács Borbála életének 88-ik évében, hat esztendei folytonos ágyban fekvés után végelgyengülés miatt esüörtökön meghalt. Az elhunyt jótékony lelkű Nagyasszony annak idején páratlan önzetlenséggel vett részt városunk minden jótékonycélu mozgalmában, az árvák és szerencsétlenek gyámoltója volt s benne a szabadságharcú nagyidők rémes napjait átélte matrónáját vesztették el. Temetése a ref. egyház szertartása szerint általános nagy részvét mellett tegnap délután volt. Halálát szenterzsébeti Szakács Károly nyug. kir. adófelügyelő és felesége marionosi Gálffy Mária, valamint rokonai gyászolják.

— **Gazdák a Pool ellen.** A székely kivándorlás ellen évtizedes mozgalmak voltak. Sok tentát fogyasztottunk és nyomdafestéket elhasználtunk e nemzetpusztító vérvészesség miatt. Most aztán a Khuen-Héderváry kormány a külföldi hajóstársaságokkal olyan szerződést kötött, amelynek alapján valóságos törvényen kívüli állapot keletkezett. E kérdéssel foglalkozik Buady Barna előkelő közigazgatási írónk a „Székely-Udvarhely” vezető helyén és felhívja gazdasági egyesületünket, hogy a belügyminiszter törvénytelen szerződéskötése ellen tiltakozzék. Kiváncsian várjuk a vármegyei gazdasági egyesületnek ez ügyben való állásfoglalását annál is inkább, mivel Udvarhelyvármegyéből a közel multhan a legnagyobb arányú volt a kivándorlás. Másfelől pedig a gazdasági egyesület ezidő szerinti elnöke: Haller János gróf és főispán, tehát a kormány legexponensebb embere, aki Khuen-Héderváry gróf ur szerződését — bizonyára behunyt szemmel is készségesen elfogadja, csak hogy háromszoros főispán maradhasson... Ezért sem helyes, hogy a gazdák érdekeit védeni hivatott egyesület vezére: a főispán legyen.

— **Népnevelési közgyűlés.** A vármegyei népnevelési egyesület e hó 11-én (kedden) tartja évi rendes közgyűlését a vármegyei ház kistermében.

— **Uj ref. kollegium.** A székelyudvarhelyi ref. kollegium felépítésénél teljesítendő és összesen 389 ezer 380 K 55 fillérrel előirányzott munkák elkészítésére és szállítására e hó 12-én d. e. 12 óráig lehet pályázni.

— **Városi közgyűlés** volt tegnap délután Székelyudvarhelyt 36 pontból álló tárgysorozattal. E rendkívüli közgyűlés lefolyásáról jövő számunkban hozhatunk tudósítást.

— **A IX. Országos Gazdakongresszus,** mely folyó évi május hó 6—8. napjain tanácskozik a székesfővárosi Vigadóban, öt szakosztályban és tizenkét bizottságban fogja folytatni tanácskozásait. A részletes tervet és az ülésrendet a végrehajtó bizottság legközelebb publikálja. A kongresszus tagjait tiz korona tagdíjnak postautalványon való beküldésével április hó 30-ig lehet jelentkezni az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál IX. Köztelek-u. 8. A kong. tagjai lehetnek gazdákon kívül gazd egyesületek, szövetkezetek és gazdakörök is. Községi szövetkezetek és gazdakörök több képviselő kiküldése esetén is csak egyszeres tagdíjat fizetnek. A jelentkező tagoknak a kongresszus titkársága a tagsági díj beküldése ellenében tagsági jegyet állít ki, melyet húsvét után a kongresszuson tárgyalandó határozati javaslatokkal, az ülésrenddel és a jelentkezés alkalmával a postautalvány szelvényén megnevezendő M. Á. V. állomásról Budapestre és vissza kedvezményes áron való vasúti utazásra jogosító utazásra szolgáló igazolvánnyal együtt fog posta útján megküldeni, miért is a titkárság a név és lakáscím pontos feltüntetését kéri.

— **Az állattenyésztés érdekében.** A földmívelésügyi miniszterium állattenyésztő akciója hatalmas lendületet vett és ez az akció a függetlenségi és 48-as párt közbenjárására nagy léptekkel haladt előre Ennek az akciónak eredménye — mint a Pol. Hir. értesül — az, hogy 16.000 tehén és üsző, továbbá 12.000 tenyészsertés beszerzésére engedélyeztek állami támogatást Az előbbieknek mintegy 10 millió, az utóbbiaknak mintegy 2 millió korona értékben. Ugy bel, mint külföldön nagy arányban folytak a bevételek. Eddig a következő vármegyék kaptak állami segítséget: Moson, Győr, Pozsony, Vas, Sopron, Tolna, Somogy, Veszprém, Baranya, Pest, Jásznagy-Kun-Szolnok, Békés, Csanád, Arad, Bács-Bodrog, Torontál, Heves, Bihar, Zemplén, Háromszék, Kolozs, Maros-Torda, Hunyad és Máramaros vármegyék. Hát Csik- és Udvarhelyvármegyék hol maradtak? Hiszen ezeknek lett volna szükségük a segítségre első sorban

— **A fehéregyházi Haller-féle kastély** helyreállítására 10,140 K előirányzattal a segésvári államépítészeti hivatalban április 24-én d. e. 10 órakor árlejtés lesz. Bánatpénzül a segésvári m. kir. adóhivatalban 500 K-át kell letenni és a nyugtát az ajánlathoz csatolni. Műszaki művelet, tervek, feltételek és szerződésminta nevezett államépítészeti hivatalnál betekintheők.

— **Székelyföldi Pénzügyintézetek Szövetsége.** A Pénzügyintézetek Országos Egyesülete Maros-Torda- Csik-, Háromszék- és Udvarhelymegyékre kiterjedő székelyföldi szövetsége vasárnap tartotta alakuló közgyűlését Csikszeredán, a melyen Gyalokay Sándor főispán elnökölt. A főispán üdvözlő-beszéde után Hantos Elemér dr a Pénzügyintézetek Országos Egyesülete igazgatója fejtegette azo-

kat a gyakorlati feladatokat, a melyeket a székely pénzügyintézetek társulás után a Székelyföld gazdasági föllendítésére megvalósíthatnak. Utána László Gyula, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara másodtitkára az erdélyi magyarság hitelviszonyait ismertette. Detre Samu, a Marosvásárhelyi Bank és Takarékpénztár főkönyvelője széles alapon ismertette azt a működési lehetőségeit, a mely elé a földgáz kiaknázása az erdélyi pénzügyintézeteket állítja. Miklós Armand, az Erdélyi Pénzügy szerkesztője azokat az előnyöket ismertette, a melyeket egy erdélyi tőzsde föllállítása Erdély gazdasági föllendítésére gyakorolna és határozati javaslatot nyújtott be, hogy az erdélyi tőzsde a Székelyföld fővárosában, Marosvásárhelyen létesíttessék. László Gyula és Révay Károly indítványára a székelyföldi pénzügyintézeti szövetség legközelebb a székelyföldi fürdők finanszírozásának kérdésével fog behatóbban foglalkozni. Végül Radó Béla, a Pénzügyintézetek Országos Nyugdíjgyesülete igazgatója ismertette a pénzügyintézeti tisztviselők nyugdíjbiztosításának előnyeit, mire a válaszok következtek. Elnökké Gyalokay Sándor, Csikvármegye főispánja, társelnökké Haller János gróf, Maros-Torda- és Udvarhelymegyék főispánja és Szentkereszthy Béla báró, Háromszék megye főispánja választottak meg. Al-elnökök: Lendvay Emil királyi tanácsos (Marosvásárhely), Székely György dr nyugalmazott főispán (Sepsiszentgyörgy), Fejér Sándor alispán (Csikszereda) és Nagy Imre bankelnök (Csikszereda). Az igazgatóság tagjai: Takó János szentszéki ülnök (Ditró), Madirosz Kristóf igazgató (Gyergyószentmiklós), Szántó Samu dr igazgató (Szászrégen), Kupán József igazgató (Kézdivásárhely), Bogdán Artur igazgató (Sepsiszentgyörgy), Steinburg Ottó igazgató (Székelyudvarhely), Zathureczky Gyula igazgató (Barót), Ujfalussy Jenő dr polgármester (Csikszereda). A választmány tagjai lettek: Bartalis Ágoston főszolgabíró (Csikszentmárton), Albert Ödön igazgató (Csikszereda), ifjabb Tódor Antal igazgató (Gyergyótölgyes), Péterfy Lőrincz plébános (Szárhegy), Detre Samu főkönyvelő (Marosvásárhely), Schwarz Ferenc igazgató (Nagyborosnyó), Fülöp Ákos igazgató (Ditró), Liedl Ede igazgató (Ditró), Révay Károly igazgató (Ditró) és Gyarmathy Ferenc vezérigazgató (Székelyudvarhely).

NESTLÉ

gyermeklisztje

vízzel felfőzve
csecsemők, gyermekek, valamint
gyomorbetegségek

régbevált tápláléka

*50 év óta kipróbálva
és orvosilag ajánlva.*

Tiszta alpesi tejet

tartalmaz:
1 doboz 1 kor. 80 fill.,
minden gyógyszerárban és
drogeriában kapható.
Prospektus ugyanott.

— **Kender kórót** bármely mennyiségben
veszek; termelők jelentkezhetnek ideai ter-
mesre. Langyár Székelykeresztur.

FIGYELEM!
"AIDA" VERGE és "BLUE-STAR" CONTINENTAL
CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ ITT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIAK.
ÓVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

TALÁLÓS o o o o o o KÉRDÉS.

Miért apróhirdetés

az apróhirdetés?

mert néhány

APRÓ sorban minden szükséges és célszerű dolgot lehet hirdetni és így valóban APRÓ pénzbe kerül csak, ha az ember

mindenféle állást

kinál vagy keres,

mindenféle terményt

kinál vagy keres,

lakást

kinál vagy keres,

mindenféle bútort

kinál vagy keres,

mindenféle ipari cikket

kinál vagy keres,

a legkülönbözőbb

apróbb dolgokat

kinálja vagy keresi,

mely csak APRÓ költséget bír el Olvasóközönségünk ezer meg ezer esetben hálásan emlékezik meg arról, hogy az apróhirdetések fényes sikerrel segítik elő a **kinálást** és **kereslet** nagyarányu forgalmát.

Azért ne tessék habozni

a mikor csak a legcsekélyeb szükség diktálja:

apróhirdetést

kell feladni a

„Székely-Udvarhely“-ben.

Apró a hirdetés,

apró a költség!

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Új versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Washington, Pályadíjnyertes óda 1906

Bosszú. Osztályok hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Buljovszky-díjjal jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősenek. Budapest 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.

Kis emberek. Elbeszélések. Valtér Ernő kiadása. Budapest. 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

B O R!

Fernengel Gyula székely-udvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalett-modellt közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR“ kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagykereskedők **Medgyes.**

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

Ki a Yes-Oui-Si

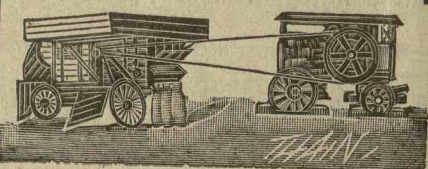
című lapot megrendeli, játszva — minden megerőltetés nélkül és önállóan az angol és francia nyelveket alaposan megtanulhatja. Előfizetési ára negyedévre 1—1 kiadásra csak 3 K. Kiadóhivatala Budapest, VI. Andrassy-ut 97. sz. a „Székely-Udvarhely“-re való hivalkozással mutatványszámot szívesen küld bárhova.

Vendégfogadó!

A jó hírű Koronkay-féle Hungária vendégfogadóban Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 22. sz. alatt kitűnő étkezés, borok, kőbányai sör és tiszta szobák állanak mindenkor rendelkezésre. Vidéki papok, tanítók és jegyzők találkozó helye. Kocsiszin és istálló díjtalanul. Jó bánásmód és pontos kiszolgálásért szavatol: **Barkóczy Albert**, vendéglős.

HA ÖN

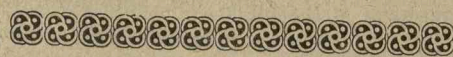
egy gazdaságos üzembiztos kiváló munkateljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös árban, kedvező fizetési módozatokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel.

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalatához, mely cég felszerelésre árjegyzéket és költségvetést díjmentesen küld meg.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és Fa **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.

Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnyeim: Dietrich ékszerész Kolozsvár.

DELAWARE

VESSZŐ ELADÓ.

Minden hibától, különösen jégveréstől mentes szép sima vessző a piros válfajból, jótállás mellett. Küldök minden vevőmnek utasítást,

arra, hogyan kell elgyökeresíteni a sima vesszőt, hogy minden szál megfakadjon, Ezer darabja az I. osztály 35 K Száz Másodosztályu vessző ezre 4 K Érmelléki legnemesebb és legbővebben termő faj. Előpénzben az összeg tized-része küldendő.

Füzesi Imre Rákosliget.

REFORMÁTUS

DISZES

IMAKÖNYVEK

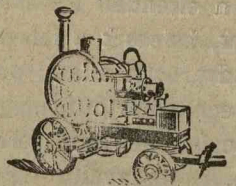
NAGY VÁLASZTEK-BAN KAPHATÓK

BETEGH PÁL

KÖNYVKERESKEDESBEN SZÉKELY-UDVARHELYT

CLIMAX

nyersolaj motorok. lokomobilok és benzineséplógarnitúrák

Teljes gyári szava'osság!

Minden motor elküldés előtt hivatalos vizsgálatnak lesz alávétve.

Elsőrangú elismerő nyilatkozatok! Kérjen díjtalan ajánlatot!

Bachrich és Társa motorgyári fióktelepe Budapest, Szabadság-ter 17. sz. (Tözsdep.)

Stoch Cognac gyógyszer

Garantált valódi borpárlat. I. Széke a legszigorubb ellenőrzés mellett történik.

Gamis és Stoch Barcola.

A töltés és dugaszolás Bécsben a cs. kir. vegyészeti állomáson történik s minden egyes palack az állomás bélyegzőjével van ellátva.

Mindenütt kapható.

Hamisítástól védve van.

Védjegy. „Horgony“

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

pótléka

egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult községnél, csúznál és meghűléseknél, bedörzsölésképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony“ védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagozva. Ára üvegekben K.—80, K1.40 és K2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. — Főraktár: Török József gyógyszerészénél, Budapest.

Dr. Richter gyógyszerertára az „Arany oroszlánhoz“.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.